

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

Evaluarea retrospectivă a intervențiilor POSDRU 2007-2013 în domeniul educație

ANEXA 0.7

Tabel de corelare constatări-concluzii- recomandări

ANEXA 0.7 Tabel de corelare constatări-concluzii-recomandări

DMI 1.1.		
Recomandare	Concluzii	Constatări
R1. În vederea orientării intervențiilor viitoare spre rezultate și impact, AM/OI MEN trebuie să asigure definirea indicatorilor de impact la nivel de program, pentru ca toate intervențiile și mecanismele de implementare să se subsumeze acestor deziderate. Implementarea ar trebui să se concentreze pe rezultate mai mult decât pe realizări. Termen: termenul de aprobare a PO 2021-2027.	<p>Producerea și implementarea pentru grupul țintă a unui număr mare de metodologii și instrumente pentru o reformare a sistemului de asigurare a calității și îmbunătățirea managementului instituțional și oferta educațională, însă durabilitatea și extinderea utilizării metodelor și instrumentelor create nu a fost stimulată, coordonată și monitorizată.</p> <p>DMI 1.1 a generat efecte pozitive dar în cea mai mare parte limitate la grupurile țintă și unitățile școlare beneficiare de sprijin, cu durabilitate limitată, fără a reuși să aibă un impact semnificativ la nivel de sistem.</p>	<p>Pentru DMI 1.1, programul nu a definit indicatori de impact relevanți pentru educație, pe care beneficiarii de finanțare să-i aibă în vedere pe parcursul implementării proiectului și, mai ales, în perioada post-implementare. Indicatorii de rezultat de tip număr sau procent sunt cel mult de rezultat și nu oferă o imagine a efectelor așteptate prin intervențiile finanțate prin program. Indicatorii nu pot să surprindă și aspecte referitoare la îmbunătățirea rezultatelor la nivelul școlilor, respectiv reducerea abandonului școlar, pentru a vedea exact în ce măsură aceste intervenții au un impact real asupra grupului țintă.</p> <p>Cei mai importanți indicatori țin de elevii implicați. Aceștia ar trebui să fie mult mai bine monitorizați în program, pentru a vedea cât de mulți beneficiază și de ce tip de investiții, elevii fiind, în fond, beneficiarii finali ai intervențiilor.</p> <p>Action Web conține cel puțin 33 de indicatori, care se suprapun într-o măsură sau alta, fapt determinat de procesul anevoios de stabilire a indicatorilor pentru proiecte. Baza de date Action Web are informații cu privire la grupul țintă doar pentru 60 de proiecte. Acestea permit doar analize descriptive limitate.</p>
R2. AM/OI MEN trebuie să asigure prin viitoarele intervenții finanțate prin FSE+ 2021-2027, ca proiectele care vizează îmbunătățirea performanței și accesului la educație să fie implementate cel puțin pe un ciclu de învățământ (4 ani), pentru a produce efecte, să includă acțiuni integrate vizând problemele conexe și să fie focalizate pe unitățile de învățământ cu nevoile cele mai mari. Termen: continuu pe parcursul implementării POCU 2014-2020.	<p>Proiectele produc rezultate și un impact mai bun când:</p> <p>Integrează acțiuni vizând mai multe probleme conexe,</p> <p>Sunt focalizate pe unitățile cu nevoile cele mai stringente,</p> <p>Se extind pe mai mulți ani (cicluri complete școlare).</p> <p>Dinamica indicatorilor arată că învățământul României a stagnat în multe aspecte, a avut progrese mici și insuficiente sau și-a amplificat problemele. Intervențiile în educație s-au implementat într-un cadru strategic</p>	<p>Intervențiile au contribuit în măsură mare și foarte mare la asigurarea implementării în școli a sistemului de management al calității, aproximativ 82% consideră că au contribuit la dezvoltarea competențelor furnizorilor de formare profesională inițială, aproximativ 74% consideră că au un impact pozitiv asupra dezvoltării în școli a unei culturi a calității, iar peste 70% consideră că au contribuit la dezvoltarea capacității inspectoratelor școlare de a evalua calitatea actului educațional. Așadar, viziunea pozitivă asupra acestor investiții este împărtășită și la nivelul școlilor</p> <p>Sinergiile dintre proiecte nu au putut fi asigurate, în lipsa unei coerențe la nivel de DMI. Chiar dacă fiecare parte interesată este mulțumită de rezultate, există riscul unor suprapuneri sau perspective diferite asupra lucrurilor</p> <p>Lipsa corelării dintre finanțarea acordată prin POSDRU și cea acordată prin POR nu a permis realizarea sinergiilor prin cele două tipuri de intervenții și modernizarea în consecință a actului educațional, atât de necesar atragerii copiilor spre școală. Nu de puține ori au fost menționate situații în care, pentru aceeași unitate școlară au fost aprobate proiectele de finanțare prin</p>

	<p>național ambițios cu modificări legislative care au creat instabilitate. Au fost constatate îmbunătățiri însă insuficiente pentru a contracara efectele negative ale migrației și ale problemelor sociale.</p>	<p>POR, dar nu și cele de finanțare prin POSDRU, deși nevoia exista pentru ambele tipuri de finanțare.</p> <p>Unitățile școlare care aveau cel mai mare nevoie de sprijin nu au dispus de capacitatea de a elabora și implementa proiecte pentru nevoile lor specifice. ISJ-urile au dezvoltat și implementat proiecte care s-au adresat unităților școlare, având un anumit nivel de generalitate în cele ce privesc sesiunile de formare a personalului didactic, al consilierilor școlari.</p> <p>Nu în ultimul rând, durata prea mică de implementare a proiectelor, necorelarea apelurilor cu structura anului școlar, au făcut dificilă realizarea unor rezultate concrete, pentru ca efectele rezultate în urma intervenției să se producă și să poată fi măsurate.</p> <p>Rezultatele arată ca intervențiile dedicate creșterii performanțelor la examenul de evaluare națională clasa a VIII-a au avut un impact pozitiv semnificativ.</p> <p>Măsurile luate la nivelul școlilor gimnaziale sau a liceelor care au și ciclu de studii gimnaziale sunt eficiente, își ating scopul propus și au un impact puternic și pozitiv. Concluzii similare rezultă și din analiza calitativă, care a confirmat interesul ridicat al elevilor în urmarea acestor cursuri, precum și succesul unor măsuri de consiliere și de formare a profesorilor.</p> <p>În ceea ce privește examenul de bacalaureat, efectele nu sunt semnificative: datele arată chiar un foarte sensibil avantaj pentru grupul de licee nefinanțate, dar acesta nu este semnificativ statistic, iar grupul liceelor din eșantion este omogen în ceea ce privește performanța școlară. Analiza calitativă confirmă aceste rezultate și arată că intervențiile dedicate creșterii performanței elevilor la examenul de Bacalaureat au fost mai puțin concentrate pe tipurile diferite de probe de Bacalaureat și nu au avut impactul așteptat în liceele care au performanțe școlare constant redus.</p>
<p>R3. AM/OI MEN trebuie să asigure ca proiectele viitoare să includă mecanisme de transfer a practicilor și instrumentelor dezvoltate prin proiecte, în practica metodică a procesului educațional de bază, asigurând astfel sustenabilitatea rezultatelor și efectele pe termen lung. MEN ar trebui să evalueze oportunitatea dezvoltării unui proiect național pilot pentru introducerea practicilor care și-au dovedit eficacitatea, în care să fie cuprinse unități școlare din toate județele, care au nivelul cel mai scăzut de</p>	<p>Efectele de propagare au fost limitate de durabilitatea limitată a instrumentelor prevăzute în acest scop: platforme de comunicare și cooperare. Evaluarea confirmă următoarele: Producerea și implementarea pentru grupul țintă a unui număr mare de metodologii și instrumente pentru o reformare a sistemului de asigurare a calității și îmbunătățirea managementului instituțional și oferta educațională, însă durabilitatea și</p>	<p>În proiectele care au vizat creșterea performanței școlare, chiar dacă metodologiile, instrumentele, bazele de date au rămas la dispoziția școlilor, efectele (performanța școlară) s-au diluat odată cu finalizarea proiectelor.</p> <p>Foarte multe proiecte din cele finanțate prin DMI 1.1 au conținut și partea de realizare de platforme online, mare parte având două funcționalități majore: prezentarea activităților proiectului și e-learning. Din cele 71 de proiecte identificate ca având la activități și dezvoltarea de platforme online, pentru 27 acestea au fost găsite și sunt funcționale.</p> <p>Motivul pentru care o bună parte din site-uri nu mai sunt funcționale sunt multiple, în special din cauza faptului că întreținerea implică anumite costuri, iar perioada de sustenabilitate s-a finalizat. Astfel, accesul public la unele dintre resursele create a dispărut.</p> <p>POSDRU a permis formarea unui număr mare de consilieri școlari. Cu toate acestea în continuare se înregistrează un deficit semnificativ de consilieri raportat la cerințele școlilor la</p>

<p>performanță școlară. Termen: continuu pe toată perioada de implementare a proiectelor finanțate prin POCU 2014-2020 și viitorul PO 2021-2027.</p>	<p>extinderea utilizării metodelor și instrumentelor create nu a fost stimulată, coordonată și monitorizată. Îmbunătățirea participării și performanței școlare la nivelul unităților sprijinite (evaluată inclusiv prin metode contrafactice) Crearea unui corp de consilieri școlari, dezvoltarea de instrumente de consiliere, impactul este limitat de numărul insuficient de consilieri și de eficacitatea limitată a formării din perspectiva transferului învățării în practică.</p>	<p>nivel național. Consilierea și orientarea școlară și profesională au fost o parte importantă în DMI 1.1, atât ca activitate de sine stătătoare, cât și ca parte din alte tipuri de proiecte, precum cele de creștere a performanței. Rezultatele privind competențele dobândite de consilieri și diriginți implicarea părinților pentru reducerea abandonului școlar au fost limitate. În cazul intervențiilor care au vizat performanța elevilor, efectele implementării proiectelor finanțate prin POSDRU – DMI 1.1. se pot observa și prin comparația dintre situația din perioada de implementare – sustenabilitate a proiectelor și cea din perioada de după încheierea celor trei ani de post-monitorizare. După cum s-a menționat în cadrul interviurilor și atelierelor de lucru, rezultatele bune ale elevilor au început să scadă la scurt timp după finalizarea proiectelor, dat fiind că, în lipsa finanțării, cadrele didactice nu au mai putut susține orele de pregătire suplimentară cu elevii. Creșterea promovabilității la examenele de Evaluare Națională s-a putut observa în perioada de implementare a proiectelor, dar ea a scăzut în timp, odată cu trecerea timpului de la finalizarea acestora, din lipsa fondurilor care să asigure, în primul rând, utilizarea instrumentelor de învățare pe parcursul orelor suplimentare. O altă cauză este și neutilizarea de către cadrele didactice a instrumentelor de învățare create prin proiecte în cadrul programei de bază. Mai mult, inspecția școlară din partea ISJ nu a verificat temeinic utilizarea la clasă a acestor instrumente.</p> <p>Unitățile școlare care aveau cel mai mare nevoie de sprijin nu au dispus de capacitatea de a elabora și implementa proiecte pentru nevoile lor specifice. ISJ-urile au dezvoltat și implementat proiecte care s-au adresat unităților școlare, având un anumit nivel de generalitate în cele ce privesc sesiunile de formare a personalului didactic, al consilierilor școlari.</p>
<p>R4. MEN în colaborare cu autoritățile locale ar trebui să ofere facilități pentru atragerea și retenția cadrelor didactice în comunitățile cu deficit de cadre didactice calificate. Termen: cel târziu până la demararea proiectelor din noul PO 2021-2027.</p>	<p>Impactul a fost limitat de incapacitatea de a menține cadrele didactice în sistem ulterior derulării proiectelor.</p>	<p>În lipsa asigurării unui confort minim și a unor standarde de calitate în școli, profesorii nu sunt atrași spre zonele mai sărace, unde este cea mai mare nevoie de cadre didactice competente, lucru care a fost menționat la Focus-Grupul național, în urma experienței de aplicare a programului de mobilitate.</p>
<p>R5. AM/OI MEN ar trebui să reducă cerințele administrative asociate raportării tehnice și financiare în cadrul proiectelor, să asigure digitalizarea și utilizarea instrumentelor IT, renunțarea la materialele tipărite/</p>	<p>Birocrația excesivă resimțită de beneficiari în perioada implementării POSDRU și interpretarea diferită dată de Curtea de Conturi cheltuielilor eligibile au diminuat interesul</p>	<p>Multiplele instrucțiuni (peste 100) cu caracter retroactiv au generat o uriașă povară administrativă pentru beneficiari, care au trebuit să modifice documentele realizate până în acel moment. Povara administrativă a fost generată și de multitudinea documentelor justificative depuse în original, inclusiv pentru membrii grupului țintă, ceea ce a produs</p>

<p>șampilate, evitarea raportărilor duble/triple, asigurarea arhivării electronice la nivelul AM /OI. Termen: de îndată vizând procedurile aplicate în cadrul POCU 2014-2020 și procedurile viitorului PO 2021-2027.</p>	<p>potențialilor beneficiari față de finanțarea prin POCU 2014-2020.</p>	<p>petrecerea unui timp mai îndelungat pentru satisfacerea acestor cerințe decât pentru realizarea activităților proiectului în condiții de calitate.</p> <p>Marile întârzieri care au avut loc pe toate verigile implementării programului, au cauzat multiple probleme la nivelul proiectelor: (i) durata mare de evaluare și selecție a proiectelor (de multe ori și de peste un an) a făcut ca proiectele, odată aprobate, să înceapă într-un context diferit față de cel planificat, cu legi sau grupuri țintă schimbate; (ii) durata mare de aprobare a actelor adiționale și a cererilor de rambursare a dus la blocaje financiare, unele proiecte primind și penalizări pentru neplata contribuțiilor salariale. Mulți beneficiari au intrat în colaps financiar. Au fost „avantajate” unele ISJ-uri, pentru care MEN a asigurat finanțarea din bugetul propriu.</p> <p>Controalele Curții de Conturi au declarat ineligibile cheltuieli declarate eligibile de către auditorii proiectelor și care au fost rambursate de către AM POSDRU. Cel mai grav a fost faptul că parteneri au fost declarați ineligibili de către Curtea de Conturi, în condițiile în care eligibilitatea acestora a fost stabilită din etapa de evaluare și selecție</p>
--	--	---

DMI 1.2		
Recomandare	Concluzii	Constatări
<p>R1. Se recomandă AM/OI MEN simplificarea procedurilor de implementare, prin formularea unor reguli clare, care să nu îngreuneze inutil sistemul. Evitarea schimbării regulilor în timpul jocului, utilizarea opțiunilor de cost simplificate, dar și fluidizarea sistemului de verificare și plăți reprezintă soluții importante care pot contribui la îmbunătățirea per ansamblu a sistemului. Termen: în cel mai scurt timp pentru POCU 2014-2020 și pe parcursul elaborării viitorului PO 2021-2027.</p>	<p>Cerințele administrative și regulile de implementare stabilite la nivelul POSDRU <u>au îngreunat/ împiedicat producerea, respectiv sustenabilitatea efectelor</u></p>	<p>Un nivel ridicat al birocrăției la nivelul întregului sistem de implementare POSDRU. Complexitatea procedurilor; schimbarea regulilor în timpul jocului (pe baza numeroaselor reglementări și instrucțiuni); rambursarea cu întârziere a cheltuielilor efectuate; neeligibilitatea cheltuielilor efectuate etc. sunt aspecte ce țin cu precădere de managementul programului și care au afectat semnificativ eficiența implementării. Mai mult decât atât, sarcinile administrative excesive au creat reticență în rândul beneficiarilor de a accesa noi fonduri.</p>
<p>R2. AM/OI MEN trebuie să asigure o mai bună coordonare între proiectele la nivel de sistem și proiectele individuale, de tip grant. Abordarea de o manieră integrată, definirea liniilor directe și crearea</p>	<p>Efectele sunt durabile într-o oarecare măsură. Dacă avem în vedere efectele care vizau o mai bună monitorizare și capacitate administrativă de analiză, evaluare și implementare de politici</p>	<p>POSDRU a avut ca efect dezvoltarea unor noi instrumente de implementare a politicilor publice, atât la nivelul administrației centrale, cât și la nivelul universităților. Includem aici reglementările privind raportarea datelor statistice de către universități, implementarea Registrului Matricol Unic (RMU) sau a sistemului de monitorizare al absolvenților (SAPM). Acestea sunt încă funcționale, utilizarea lor fiind însă diferențiată.</p>

<p>metodologiilor la nivel de sistem, reflectate apoi în cadrul proiectelor, alături de o analiză detaliată a nevoilor și identificarea soluțiilor de îmbunătățire poate contribui la creșterea impactului intervențiilor, precum și la o mai bună sustenabilitate în timp a acestora. Termen de implementare: permanent pe parcursul implementării POCU 2014-2020 și viitorul PO 2021-2027.</p>	<p>publice la nivel de sistem, acestea sunt în prezent funcționale și parțial operaționale. Sectorul de învățământ superior a trecut în perioada de implementare a POSDRU și ulterior acesteia printr-o reducere semnificativă a resurselor financiare alocate de la bugetul de stat și a numărului de persoane înmatriculate în programe de studii. Durabilitatea a fost însă și în cazul universităților afectată de finanțarea din surse publice, care nu a permis administrarea în totalitate a instrumentelor dezvoltate sau menținerea unor parteneriate (cum ar fi cele de practică cu parteneri externi)</p>	<p>Aproape toate proiectele finanțate prin CPP de tip strategic, implementate de UEFISCDI sau de ARACIS au inclus activități de cercetare/ monitorizare / evaluare / analiză a sectorului de învățământ superior precum și a caracteristicilor de interes particular în contextul proiectului. De asemenea, proiectele gestionate de UEFISCDI au produs un număr considerabil de studii și rapoarte, ba chiar și de documente de politici publice relevante pentru domeniul de intervenție al fiecărui proiect¹. Majoritatea acestor studii și rapoarte au rămas singulare însă, fapt constatat pe parcursul prezentei evaluări. Aproape toate rapoartele și studiile realizate și publicate conțin propuneri concrete de politici publice și strategii în domeniul învățământului superior. Niciunul dintre aceste documente nu a fost transpus în legislația națională la momentul recepționării lui de către autoritatea publică responsabilă (Ministerul Educației sau Secretariatul General al Guvernului) și nu au existat niciun fel de discuții ulterioare asupra documentelor transmise.</p> <p>Absența resurselor financiare adecvate pentru asigurarea sustenabilității proiectelor, inclusiv pentru menținerea personalului propriu la nivelul instituțiilor de învățământ superior, sau salarizarea experților externi.</p>
<p>R3. AM/OI MEN trebuie să asigure centralizarea rezultatelor și crearea unei baze de date cu rezultatele proiectelor, ceea ce ar putea contribui la o transparență crescută, cu efecte asupra competitivității la nivel de sistem, constituind totodată o sursă de bune practici și creând premisele consolidării de noi parteneriate între actorii implicați. Termen de implementare: 31.12.2023, sfârșitul perioadei de implementare a POCU 2014-2020.</p>	<p>Capacitatea administrativă la nivel central, de monitorizare, analiză și evaluare periodică a sectorului a fost pozitiv influențată de implementarea proiectelor strategice la nivel de sistem. Un efect pozitiv al proiectelor POSDRU de nivel strategic a fost creșterea cooperării dintre diferitele organizații sau structuri cu roluri de administrare și monitorizare a sistemului de învățământ superior. Totodată, s-au observat efecte pozitive în ceea ce privește dezvoltarea calității resurselor umane angajate la nivelul structurilor subordonate Ministerului</p>	<p>Proiectele DMI 1.2 au urmărit să răspundă nevoilor complexe ale sistemului de învățământ superior și dovezi ale numeroaselor realizări au fost colectate privind: (i) asigurarea calității și acreditarea, (ii) mecanisme și instrumente pentru asigurarea calității, (iii) dezvoltarea ofertei educaționale, (iv) creșterea accesului și participării la învățământul superior, (v) corelarea cu piața muncii, (vi) îmbunătățirea cooperării între mediul de afaceri și universități, (vii) poziția universităților în ierarhiile internaționale. Realizările nu au fost centralizate (atât cele la nivel de sistem cât și cele la nivel de granturi) diseminarea și valorificarea lor fiind limitată. Astfel extinderea lor la nivelul mai larg al stakeholderilor a fost limitată, complementaritățile și sinergiile insuficient exploatare. O intervenție specifică a vizat dezvoltarea procesului de abilitare a cadrelor didactice universitare, în vederea creșterii numărului de coordonatori de doctorat la nivel de sistem. Un efect neprevăzut care a apărut la nivel de sistem este legat de sustenabilitatea efectelor în perioada post-implementare. Astfel, dacă universitățile au reușit să păstreze resursele umane formate, înființând structuri specializate care gestionează diverse proiecte cu finanțare</p>

¹ Este în afara scopului prezentei evaluări realizarea unei bibliografii comprehensive a produselor elaborate în proiectele finanțate prin POSDRU. Cu toate acestea, persoanele interesate pot consulta site-urile, încă, funcționale ale proiectelor strategice finanțate la nivel de sistem: pentru proiectele ARACIS (<http://proiecte.aracis.ro/>); pentru cele implementate de UEFISCDI (<http://forhe.ro/>).

	<p>Educației (de exemplu UEFISCDI) sau independente (ARACIS) prin dezvoltarea în activitatea curentă a competențelor și abilităților de realizare a unor analize curente bazate de pe date empirice asupra problematicii specifice a funcționării sistemului de învățământ superior.</p>	<p>nerambursabilă, agențiile guvernamentale au suferit un proces semnificativ de pierdere a resurselor umane angajate și formate în timpul proiectelor</p>
<p>R4. MEN trebuie să asigure transpunerea în legislație sau la nivel de reglementare a inițiativelor de succes, la nivel de standarde, abordări procedurale, instrumente, sau mecanisme, în scopul creșterii eficacității și eficienței sistemului. Termen: permanent.</p>	<p>Politicile publice formulate în perioada 2007-2015, ca rezultat al proiectelor finanțate prin POSDRU, nu au avut finalitate legislativă și au fost doar parțial susținute și utilizate la nivel de sistem, atât la nivelul universităților cât și al organizațiilor cu funcții administrative la nivel central (de exemplu metodologia de asigurare externă a calității, Registrul Matricol Unic, monitorizarea inserției profesionale a absolvenților). Evaluarea poate confirma faptul că în anumite aspecte punctuale, finanțarea prin POSDRU a înlocuit finanțarea din surse bugetare, publice, a unor activități specifice.</p>	<p>Niciunul dintre documentele produse prin POSDRU ca propunere de politici publice nu a fost transpus în legislația națională la momentul recepționării lui de către autoritatea publică responsabilă (Ministerul Educației sau Secretariatul General al Guvernului) și nu au existat niciun fel de discuții ulterioare asupra documentelor transmise.</p> <p>Cu toate că au fost elaborate numeroase propuneri legislative, cadrul de reglementare a afectat producerea rezultatelor și impactului așteptat incluzând Finanțarea redusă a sectorului (0.27%, în 2014, în scădere de la 0.39% în 2008²), alături de modul de alocare al resurselor financiare și cerințele la nivel de sistem.</p> <p>Finanțarea universităților pe baza numărului de studenți a condus la un dezechilibru între universitățile de stat (care beneficiau de finanțare publică relativ constantă) și cele private; Participarea universităților de stat la o competiție de alocare a Fondului de Dezvoltare Instituțională (incepând cu 2013), prin intermediul căruia urmau să fie finanțate diferite tipuri de activități de dezvoltare a capacității administrative ale acestora. Alocarea de resurse era însă limitată (pe bază de concurs), unele universități au fost nevoite să suporte costurile administrative impuse de asigurarea sustenabilității unor proiecte, sau alte sarcini administrative, din propriul buget.</p>
<p>R5. MEN trebuie să catalizeze îmbunătățirea cooperării între instituțiile din învățământul superior și mediul de afaceri, care ar putea contribui la o relevanță crescută a învățământului superior pentru nevoile pieței muncii precum și la asigurarea unui impact crescut al intervențiilor prin transferul rapid și nemijlocit de cunoaștere</p>	<p>Un efect pozitiv al proiectelor POSDRU de nivel strategic a fost creșterea cooperării dintre diferitele organizații sau structuri cu roluri de administrare și monitorizare a sistemului de învățământ superior. Totodată, s-au observat efecte pozitive în ceea ce privește dezvoltarea calității</p>	<p>Efecte importante au putut fi observate și în ceea ce privește consolidarea capacității instituționale, atât la nivel de sistem, cât și la nivelul universităților beneficiare de finanțare în cadrul programului. Sustenabilitatea acestora este diferențiată, având în vedere imposibilitatea menținerii salariilor/ remunerării personalului la nivelul din perioada implementării POSDRU. Migrația de personal din sectorul public (după finalizarea proiectelor), precum și dificultățile întâmpinate de universități în menținerea salariilor la un nivel apropiat de cel practicat în perioada implementării proiectelor POSDRU.</p>

<p>în zona productivă economică. Termen: permanent.</p>	<p>resurselor umane angajate la nivelul structurilor subordonate Ministerului Educației (de exemplu UEFISCDI) sau independente (ARACIS) prin dezvoltarea în activitatea curentă a competențelor și abilităților de realizare a unor analize curente bazate de pe date empirice asupra problematicii specifice a funcționării sistemului de învățământ superior.</p> <p>Un alt efect pozitiv a fost dezvoltarea la nivelul celor mai multe dintre universitățile beneficiare ale proiectelor POSDRU ale unor structuri administrative instituționale specializate în implementarea proiectelor cu finanțare externă, care a permis dezvoltarea ulterioară a unor proiecte finanțate prin alte programe (POCU, ERASMUS+ etc).</p> <p>Un efect negativ, atât la nivelul universităților cât și al organizațiilor aflate în subordinea ministerului a fost inducerea unor distorsiuni salariale care au determinat o migrație a resurselor umane calificate dinspre sectorul public spre cel privat.</p>	<p>Rezultatele sondajului remarcă schimbări pozitive în rândul diferiților stakeholderi în ceea ce privește atitudinea față de educație, dar și o mai mare deschidere pentru cooperare cu mediul de afaceri.</p> <p>Relația dintre mediul academic și mediul de afaceri este relativ neutră. Intervențiile în domeniul educației au creat premisele unui răspuns îmbunătățit la nevoile pieței muncii, însă acesta nu este încă concretizat prin existența unor parteneriate de lungă durată între angajatori și universități. Percepția este una rezervat pozitivă, atât la nivelul sectorului universitar, cât și la nivelul reprezentanților mediului de afaceri, cu beneficii și oportunități de dezvoltare pentru ambele părți.</p> <p>Complementar proiectelor susținute prin POSDRU, universitățile au putut accesa și alte surse (ex. POR, programe ERASMUS, POCA etc.) pentru finanțarea proiectelor specifice domeniului învățământului superior. De cele mai multe ori parte a unei strategii de dezvoltare instituțională, aceste proiecte s-au potențat reciproc. Creșterea atractivității universităților s-a produs astfel ca efect cumulativ al investițiilor realizate, care au inclus: (i) proiectelor care au vizat dezvoltarea ofertei educaționale, inclusiv prin integrarea mijloacelor moderne de învățare (platforme online, curriculum modern, conținuturi disponibile electronic, programe de simulare medicală etc), (ii) investiții în infrastructură (dotarea laboratoarelor, crearea de biblioteci virtuale, îmbunătățirea spațiilor de cazare).</p> <p>În prima fază de implementare a POSDRU (până în anul 2011) angajații organizațiilor beneficiare și parteneri puteau fi salariați complementar funcției de bază, în cadrul proiectelor, iar ulterior anului 2011 deși au existat norme mai stricte privind salarizarea personalului propriu, aceasta a putut totuși fi menținută. Cu toate acestea, pe măsură ce proiectele finanțate prin POSDRU s-au diminuat ca număr, apoi au fost finalizate, numărul angajaților proprii care au început să părăsească organizațiile, în special agențiile centrale, subordonate ministerului, a început să crească. Au fost avansate în unele interviuri estimări de pierderi de aproximativ o treime din personalul angajat anterior implementării POSDRU, care însă nu pot fi verificate factual.</p>
<p>R6. MEN trebuie să asigure implementarea unor sisteme de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii, obligatorii la nivelul tuturor instituțiilor de învățământ superior, cu posibilitate de agregare la nivel național/regional și pe tipuri de specializări și competențe, în scopul asigurării unui</p>	<p>Politicile publice formulate în perioada 2007-2015, ca rezultat al proiectelor finanțate prin POSDRU, nu au avut finalitate legislativă și au fost doar parțial susținute și utilizate la nivel de sistem, atât la nivelul universităților cât și al organizațiilor cu funcții</p>	<p>Sustenabilitatea s-a dovedit mai dificilă în ceea ce privește instrumentele de monitorizare și previziune create. Acestea au fost utilizate în perioada de implementare a proiectului, ele fiind apreciate de toți actorii implicați, însă – pentru o parte dintre ele – s-a renunțat la folosirea lor imediat după finalizarea proiectului, motivul principal fiind determinat de lipsa resurselor financiare necesare. Un exemplu în acest sens este reprezentat de Instrumentul de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților (SAPM), care nu este utilizat la</p>

răspuns îmbunătățit la educației universitare la nevoile pieței muncii. Termen: înaintea demarării noului PO 2021-2027.	administrative la nivel central (de exemplu (...) monitorizarea inserției profesionale a absolvenților)	capacitate maximă, el fiind folosit doar la cerere. Acest fapt limitează impactul programului, în ciuda realizărilor extrem de utile obținute în urma implementării intervențiilor
---	---	--

DMI 1.3		
Recomandare	Concluzii	Constatări
R1. MEN trebuie să asigure implementarea măsurilor de politică publică din domeniul educației (de la cadrul de reglementare și instituțional, până la asigurarea mecanismelor, instrumentelor necesare), ca precondiție pentru derularea acțiunilor viitoare în domeniul formării profesionale a personalului din sistemul de educație și formare	<p>Transferul învățării în procesele didactice a fost influențată de (i) neîndeplinirea măsurilor de reformă la nivel sistemic, în legătură cu accesul și avansul în cariera didactică, (ii) lipsa mijloacelor materiale (spații, dotări) și a cadrului care să permită aplicarea celor învățate, (iii) contextul economic nefavorabil în ansamblu (scăderea salariilor, migrația etc.) care a limitat retenția profesorilor după finalizarea proiectelor.</p> <p>Având în vedere că, în perioada derulării intervenției POSDRU, fondurile de la bugetul de stat pentru formare au fost extrem de scăzute, POSDRU a reprezentat una din puținele soluții pentru satisfacerea nevoilor de formare.</p>	<p>Factorii contextuali la nivel de sector (între care: legislație, curriculum, finanțare, politică națională) și societal (dezvoltare socio-economică, sărăcie, acces la servicii de educație) sunt determinanți pentru producerea efectelor.</p> <p>Influenta s-a cadrului politicilor s-a diferențiat pe trei perioade 2007-2011: pregătirea noii legi a educației și alinierea la viziunea europeană; 2012-2016: implementarea (parțială a) măsurilor prevăzute de noua lege; 2017-2019: pregătirea unei noi reforme în educație.</p> <p>Factori de influență includ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Restricțiile bugetare, • Deficiențele structurale în sistemul de educație și formare, legate de activitatea didactică, atractivitatea carierei didactice, mobilitatea în carieră • Cadrul de reglementare insuficient dezvoltat • Schimbările frecvente ale cadrului de reglementare • Subfinanțarea sectorului de educație și formare
R2. MEN trebuie să asigure facilitarea transferului învățării în practică prin design-ul programelor de formare, focalizate pe nevoi individuale, aplicații relevante pentru participanți și planuri de transfer susținute prin sprijinul, monitorizarea și evaluarea aplicării competențelor dobândite la nivelul unităților de învățământ	Progresul privind dezvoltarea resurselor umane din educație este limitat, pe fondul unui cumul de factori contextuali complecși, de la schimbările demografice, restricțiile bugetare, întârzierile în implementarea reformelor în domeniul educației și formării	Între cauzele posibile ale impactului limitat al formării, menționate de către părțile interesate în atelierile de lucru, interviuri, focus grup sau panel de experți, se numără și: lipsa de motivație a cadrelor didactice să aplice noile cunoștințe/ metode învățate, lipsa instrumentelor (TIC, curriculum, manuale etc.), imposibilitatea practică (din cauza supra-dimensionării clasei). Alte motive menționate au inclus lipsa unei culturi, la nivelul școlii, de a împărtăși cunoștințele acumulate individual, precum și lipsa de sprijin (prin follow-up, mentorat, feedback eficient) sau lipsa mecanismelor, la nivel instituțional, care să faciliteze transferul cunoștințelor către colegi sau aplicarea lor la clasă.

	<p>profesionale și până la ineficacitatea mecanismelor de asigurare a transferului la clasă a cunoștințelor acumulate în cadrul activităților de formare. Cu toate că intervenția a fost de anvergură antrenând aproximativ 137.000 de cadre didactice și alte categorii de personal din educație, din 6.500 de unități școlare sprijinite factorii menționați au diminuat semnificativ efectele intervenției POSDRU.</p> <p>Transferul învățării în procesele didactice a fost influențată de (i) neîndeplinirea măsurilor de reformă la nivel sistemic, în legătură cu accesul și avansul în cariera didactică, (ii) lipsa mijloacelor materiale (spații, dotări) și a cadrului care să permită aplicarea celor învățate, (iii) contextul economic nefavorabil în ansamblu (scăderea salariilor, migrația etc.) care a limitat retenția profesorilor după finalizarea proiectelor.</p>	<p>Modul de livrare a cursurilor disponibile a fost subiectul unor dezbateri, existând opinii divergente în rândul părților interesate. Pe de o parte, există părerea (mai ales la nivel central și a specialiștilor în educație) că aceste cursuri sunt organizate și livrate cu un grad mare de formalism, iar participarea se face din rațiuni pragmatice, de obținere a diplomei de absolvire, și nu din motivații legate de îmbunătățirea pregătirii profesionale. La polul opus, unele cadre didactice, managerii unor proiecte și reprezentanți ai unităților școlare au menționat faptul că participarea la activități de formare și, mai ales, la mobilități, a crescut motivația personalului și a îmbunătățit vizibil rezultatele la clasă</p> <p>S-a constatat lipsa unei abordări strategice / sistemice privind asigurarea transferului "la clasă" a competențelor și cunoștințelor dobândite prin acțiunile derulate, prin feedback / follow-up / monitorizare reală a activității la clasă.</p> <p>La nivelul unităților de învățământ sau al universităților beneficiare, principala provocare în termeni de eficacitate a proiectelor este legată de lipsa unui cadru consistent de transfer a cunoștințelor și abilităților de la curs, la clasă.</p> <p>Migrația forței de muncă, inclusiv a lucrătorilor calificați (cadre didactice, dinspre mediul rural spre cel urban a continuat pe tot parcursul programului și după implementarea acestuia, diminuând producerea efectului așteptat.</p>
<p>R3. MEN trebuie să asigure introducerea, ca element obligatoriu de sustenabilitate, a unei componente de monitorizare și feedback cu privire la aplicarea la clasă, a competențelor și abilităților dobândite la cursuri de către cadrele didactice. Crearea unui mecanism unitar de aplicare a acesteia, la nivelul intervențiilor finanțate prin viitoarele programe, pentru asigurarea comparabilității rezultatelor.</p>	<p>Transferabilitatea efectelor produse, și extinderea lor dincolo de nivelul individual, este redusă pentru intervențiile POSDRU, acest aspect fiind lăsat la latitudinea și priceperea beneficiarilor proiectelor. Astfel, rezultatele obținute sunt diferite, iar impactul la nivel de sistem este diminuat.</p>	<p>Valoarea adăugată produsă în urma implementării DMI 1.3 a constat mai ales în numeroasele cursuri dezvoltate și acreditate în cadrul PO, bogăția de manuale, ghiduri, materiale de îndrumare adresate cadrelor didactice și personalului din sistemul de formare profesională.</p> <p>Nu există dovezi privind modul în care acestea au fost valorificate, existând percepția că o mare parte dintre materialele și cursurile elaborate nu au fost utilizate deloc dincolo de sfera proiectului limitând producerea impactului așteptat. Acesta este, și cazul unui program național de mentorat de inserție profesională a cadrelor didactice, adresat cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, care doresc să-și dezvolte competențele de mentor. Programul de formare nu s-a mai organizat niciodată după finalizarea proiectului, deși există încă în portofoliul universității care l-a creat.</p>

	<p>Sustenabilitatea intervențiilor susținute prin DMI 1.3 este limitată atât prin natura acțiunilor derulate, cât și prin modul în care au fost utilizate resursele create în cadrul proiectelor</p>	
<p>R4. AM/OI MEN trebuie să asigure implementarea unui mecanism de coordonare a intervențiilor, pe orizontală (la nivelul MEN) și pe verticală (proiecte MEN/ISJ-uri/CCD-uri). S-ar fi evitat, astfel, dezvoltarea a numeroase demersuri/proponeri, care au rămas fără finalitate. Acest fapt a evidențiat nevoia pentru o mai bună coordonare a intervențiilor pe diferite paliere, măsură care a și fost implementată în perioada 2014-2020.</p>	<p>Evaluarea confirmă: Efecte pozitive privind dezvoltarea competențelor la nivel individual; Relevanța față de nevoile reale (acute și vaste), îndeosebi în perioada afectată de criza economică și austeritatea bugetară; Un anumit grad de formalism, ceea ce a orientat abordarea unor teme mai facile de formare, în defavoarea celor cu durată sau dificultate mai mare; Design-ul proiectelor nu a inclus decât sporadic elemente de facilitare a transferului în practică, la clasă.</p> <p>În mare măsură, POSDRU a fost un exercițiu de învățare, în egală măsură pentru autoritățile de gestionare a PO, pentru beneficiari și participanți. În mod deosebit, pentru MEN, ca responsabil de coordonarea politicii în domeniul educației și, specific, de domeniul formării personalului din sistemul de educație și formare profesională, POSDRU a reprezentat un prim moment în care s-au derulat acțiuni specifice dincolo de sfera de acțiune a MEN și a structurilor sale deconcentrate, cu implicarea unui</p>	<p>Analiza portofoliului de proiecte, confirmată prin interviuri, arată că proiectele dezvoltate nu au fost corelate, astfel încât au fost dezvoltate mai multe instrumente (de ex. platforme de e-learning) în paralel, având același scop și același grup țintă potențial (cadre didactice). Propunerile de îmbunătățire a cadrul normativ / procedural au rămas, de cele mai multe ori, fără finalitate, din diferite cauze.</p> <p>Din cauza faptului că proiectele nu au fost corelate, la toate nivelurile (local / județean/ central), mai ales în cadrul proiectelor implementate de către instituții publice, au fost elaborate numeroase sau propuneri vizând dezvoltarea / modificarea cadrului de reglementare sau procedural, standarde etc. Lipsa de experiență a beneficiarilor a făcut ca aceștia să nu anticipeze corect efortul și consumul de resurse necesare susținerii procesului de aprobare a acestora, ceea ce a făcut imposibilă ducerea la îndeplinire a acestui demers.</p> <p>Acțiunile de dezvoltare profesională continuă pentru cadrele didactice s-au derulat cu finanțare de la bugetul de stat (prin CCD-uri), cu finanțare din Fondul Social European (POSDRU DMI 1.1 și 1.3), cu finanțare europeană (Erasmus, vizând mai ales mobilități) fără a se observa o corelare între ele în implementare.</p> <p>DMI 1.3 a fost o intervenție de anvergură implicând 273.644 participanți în fapt 137.206 participanți unici, prin 156 de proiecte, ceea ce înseamnă că mulți dintre participanți au beneficiat de mai multe cursuri de formare.</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020GUVERNUL
ROMÂNIEI

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

	<p>număr mare de entități terțe (universități și actori privați). Mai mult decât atât, diferitele DMI ale POSDRU au permis implementarea unor proiecte de formare în paralel, adesea necorelate.</p>	
<p>R5. MEN trebuie să faciliteze sustenabilitatea rezultatelor prin inventarierea acestora, analiza stadiului de funcționare/utilitatea/actualitatea acestora, crearea unei biblioteci de resurse accesibilă publicului.</p>	<p>Sustenabilitatea intervențiilor susținute prin DMI 1.3 este limitată atât prin natura acțiunilor derulate, cât și prin modul în care au fost utilizate resursele create în cadrul proiectelor.</p>	<p>Efectul de propagare s-a realizat prin contagiune, diseminare și promovare, la nivelul altor entități, prin preluarea de cursuri, ghiduri, manuale, metodologii, instrumente, însă efectele asupra performanței/calității actului educațional au fost mult diminuate din cauze sistemice, care țin de atât de lipsa finanțării, dar și de calitatea conținutului didactic.</p> <p>Efectele de multiplicare au fost înregistrate mai mult la nivel individual, mai puțin la nivelul unităților școlare.</p> <p>Rezultatele de succes ale proiectelor finalizate nu au fost preluate la clase decât în mică măsură de către cadrele didactice, deoarece nivelul de încărcare a programei obligatorii, supradimensionarea claselor sau lipsa infrastructurii nu le-au permis acest lucru. De asemenea, nu au existat mecanisme la nivel de sistem pentru asigurarea unui follow-up eficient și pentru urmărirea implementării la clasă a noțiunilor dobândite la curs.</p> <p>Un efect negativ l-a adus părăsirea sistemului de învățământ de către multe cadre didactice participante la instruire, chiar dacă ele își utilizează cunoștințele și abilitățile acumulate în alte contexte.</p> <p>În ceea ce privește proiectele implementate, includerea unor elemente care să asigure continuarea și valorizarea rezultatelor și după finalizarea lor a fost obligatorie. În marea majoritate a cazurilor, rezultatele obținute (ghiduri, norme, standarde) au avut și încă au potențialul de a fi utilizate, însă acest lucru nu s-a întâmplat la nivelul așteptat odată cu încetarea finanțării. Instrumentele și materialele, ghidurile, deși disponibile, au fost utilizate sporadic.</p> <p>De multe ori, sustenabilitatea a fost asigurată declarativ, în sensul că rezultatul există, fără a se utiliza în mod concret la ceva (acesta este și cazul cursului De la debut la succes, analizat prin studiul de caz). De asemenea, informațiile cuprinse în studiile elaborate în cadrul proiectelor nu mai sunt de actualitate, având o utilitate redusă în prezent.</p> <p>De altfel, durabilitatea scăzută a studiilor și materialelor realizate în cadrul proiectelor a fost sesizată încă din perioada de implementare a proiectelor, astfel că, în cadrul ultimelor apeluri</p>

		s-a pus un acces sporit pe activitățile care implicau direct grupul țintă, de tipul formării, în defavoarea celor care presupuneau elaborarea de documente (studii, ghiduri etc.).
R6. OI/MEN trebuie să asigure corelarea noilor intervenții cu ce s-a finanțat deja, utilizarea materialelor dezvoltate anterior și anticiparea corectă a resurselor și condițiilor necesare pentru ca acțiunile derulate să își atingă scopul (de ex. acreditarea standardelor ocupaționale, nu doar elaborarea lor), inclusiv constrângerile legate de cadrul instituțional, procedural, decizii de politică publică etc., condiționarea eligibilității activității de asigurarea tuturor acestor resurse/ condiții	<p>Sustenabilitatea intervențiilor susținute prin DMI 1.3 este limitată atât prin natura acțiunilor derulate, cât și prin modul în care au fost utilizate resursele create în cadrul proiectelor.</p> <p>Transferabilitatea efectelor produse, și extinderea lor dincolo de nivelul individual, este redusă pentru intervențiile POSDRU. Design-ul proiectelor nu a avut în vedere urmărirea și facilitarea modului în care abilitățile și competențele dobândite în programele de formare sunt puse în aplicare la clasă și/sau împărtășite la nivelul instituției, acest aspect fiind lăsat la latitudinea și priceperea beneficiarilor proiectelor. Astfel, rezultatele obținute sunt diferite, iar impactul la nivel de sistem este diminuat.</p>	<p>Valoarea adăugată produsă în urma implementării DMI 1.3 a constat mai ales în numeroasele cursuri dezvoltate și acreditate în cadrul PO, bogăția de manuale, ghiduri, materiale de îndrumare adresate cadrelor didactice și personalului din sistemul de formare profesională.</p> <p>Nu există dovezi privind modul în care acestea au fost valorificate, existând percepția că o mare parte dintre materialele și cursurile elaborate nu au fost utilizate deloc dincolo de sfera proiectului limitând producerea impactului așteptat. Acesta este, și cazul unui program național de mentorat de inserție profesională a cadrelor didactice, adresat cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, care doresc să-și dezvolte competențele de mentor. Programul de formare nu s-a mai organizat niciodată după finalizarea proiectului, deși există încă în portofoliul universității care l-a creat.</p>
R7. AM/OI MEN ar trebui să reducă cerințele administrative asociate raportării tehnice și financiare în cadrul proiectelor, să asigure digitalizarea și utilizarea instrumentelor IT, renunțarea la materialele tipărite/ștampilate, evitarea raportărilor duble/triple, asigurarea arhivării electronice la nivelul AM/OI.	Povara administrativă asociată implementării proiectelor a fost excesivă, ceea ce a descurajat participarea în alte proiecte și a împiedicat orientarea unor resurse către monitorizarea și asigurarea calității implementării activităților (de ex. furnizarea cursurilor). Programul Capital Uman și procedurile OI MEN rămân în continuare printre cele mai împovărătoare pentru beneficiari.	<p>Dificultățile din implementare, birocrăția excesivă au creat o atitudine negativă, de neîncredere a părților interesate și a personalului. Povara administrativă ridicată din timpul implementării a descurajat multe persoane în a mai participa la pregătirea sau implementarea altor proiecte, inclusiv în perioada 2014-2020, iar dacă au avut au avut posibilitatea, acestea au refuzat implicarea.</p> <p>Cerințele multiple de raportare și evidență tehnică și financiară au făcut ca numeroase resurse să fie direcționate către acest tip de activități, în detrimentul monitorizării efective a calității acțiunilor derulate. De altfel, analiza bugetului proiectelor implementate arată că o pondere ridicată a resurselor financiare a fost dedicată managementului proiectului și nu implementării efective a acțiunilor. Acest fapt a fost, de altfel, sesizat la nivelul întregului PO și, încă din perioada implementării, au fost introduse limitări cu privire la alocările permise, plafoanele de</p>

plată și componența echipei de management la nivelul proiectelor. Problema poverii administrative ridicate a rămas, însă, nerezolvată, cu toate că reprezentanții OI MEN au indicat îmbunătățiri pe care le-au adus sistemului de implementarea POCU.
Încărcarea personalului din cadrul MEN, ISJ, CCD cu activități legate de gestionarea proiectelor a condus, în multe cazuri, la crearea unei animozități interne între cei implicați și retribuiți și cei neimplicați în proiecte și, pe de altă parte, nerealizarea sarcinilor curente de către cei implicați în proiecte

DMI 1.4		
Recomandare	Concluzii	Constatări
R1. Guvernul/Parlamentul României ar trebui: (1) să revizuiască cadrul legislativ și de reglementare aferent FPC, astfel încât să existe o legislație unitară, ușor de urmărit și de pus în aplicare; (2) să reprojeteze cadrul instituțional astfel încât să existe responsabilități și relații instituționale clare și stabile în domeniul FPC, între MMJS/MEN și ANC.	Factorii negativi care s-au manifestat pe parcursul implementării DMI 1.4 și ulterior și au afectat implementarea sistemului de asigurare a calității în FPC sunt următorii: a. Cadrul legislativ pentru FPC este instabil, multiplele modificări au generat o legislație complicată, pe diferite niveluri - OUG, OG, Legi, HG, Ordine de Ministru Comune MEN/MMJS, Instrucțiuni. b. Cadrul instituțional dual MEN/MMJS care administrează FPC și slaba comunicare inter-instituțională au condus la întreruperi în fluxul acreditării programelor și furnizării de FPC și la scăderea încrederii furnizorilor de FPC în instituțiile de reglementare. c. Comitetele Sectoriale nu sunt implicate suficient de activ în dezvoltarea cadrului FPC, astfel încât să realizeze în mod eficace	Dovezile privind factorii care au afectat negativ includ: <ul style="list-style-type: none"> • <u>cadrul legislativ</u> extrem de complex, cu multe modificări, care fac dificilă urmărirea modificărilor și a schimbărilor de responsabilități, atribuții, cerințe etc. • <u>desele schimbări instituționale</u> cu privire la responsabilitățile în domeniul FPC, care fragmentează responsabilitatea, duc la pierderea memoriei instituționale (ex. actualmente, niciunul din angajații fostului CNFPA nu mai lucrează în cadrul ANC) și nu favorizează progresul în domeniul FPC; • slaba dezvoltare a <u>Centrelor de evaluare și certificare a competențelor</u> dobândite în alte contexte decât cele formale; prin Strategia Națională pentru Învățare pe tot Parcursul Vieții, 2015-2020, se propune creșterea numărului acestora de la 62 la 210. Pe site-ul ANC, la acest moment, figurează în Registrul Centrelor 29 de Centre acreditate. • lipsa unei <u>culturi naționale</u> favorabile învățării pe tot parcursul vieții, datorată și lipsei unei politici naționale de promovare a conceptului. Cadrul legislativ propune cu precădere măsuri pasive, care obligă angajatorii să furnizeze programe de formare angajaților, fără însă să acorde stimulente, atât angajatorilor, cât și angajaților, pentru a surmonta neajunsuri cum ar fi scoaterea din producție pe o perioadă mai lungă sau mai scurtă, în funcție de tipul și durata cursului respectiv. • lipsa unei gestionări adecvate a <u>măsurilor pentru promovarea și sprijinirea participării la programele de formare profesională</u> pentru a schimba percepția angajatorilor cu privire la formarea profesională și investiția în resursa umană. Angajatorii percep deseori formarea profesională mai degrabă ca un cost suplimentar decât ca o investiție în resursa umană.

	<p>legătura dintre piața muncii și autorități.</p> <p>d. Capacitatea instituțională scăzută la nivel județean (comisiile de autorizare) pentru autorizarea și monitorizarea furnizorilor de formare.</p> <p>e. Centrele de evaluare a competențelor dobândite în regim nonformal sau informal nu sunt suficient dezvoltate.</p> <p>f. Sistemul de raportare privind participarea la FPC este deficitar.</p> <p>g. Nu există măsuri proactive la nivel național pentru sprijinirea angajatorilor, care să stimuleze furnizarea de FPC pentru angajații proprii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>costul ridicat al formării profesionale în România</u> - Costul formării este menționat ca o barieră în calea participării la formare de către 52,5% dintre respondenții la Anchetă privind educația adulților din 2011 (Eurostat) din România (cea mai mare rată dintre toate cele 30 de țări implicate în această anchetă)³.
<p>R2. MMJS/ MEN trebuie să implementeze (actualizeze după caz) sistemul de asigurare a calității în FPC valorificând rezultatele proiectelor relevante finanțate prin POSDRU și POCU.</p>	<p>Rezultatele DMI 1.4 vizând sistemul național de asigurare și management a calității în FPC, (cum ar fi aranjamentele instituționale, sistemul național de autorizare a furnizorilor, instrumente și mecanisme la toate nivelurile sistemului, etc) nu au fost adoptate și implementate. Astfel DMI 1.4 nu a reușit să contribuie la restructurarea sistemului de asigurare a calității.</p>	<p>Nu au fost identificate dovezi privind preluarea unor sisteme de asigurare a calității în FPC dezvoltate prin proiectele finanțate din POSDRU DMI 1.4, deși unul dintre proiectele având ca obiectiv Dezvoltarea și implementarea sistemelor de asigurare a calității în FPC, a fost dezvoltat chiar de Consiliul Național de Formare Profesională a Adulților (CNFPA), ulterior absorbit de ANC, care avea atribuții la acel moment cu privire la formarea profesională a adulților și Cadrul Național al Calificărilor</p>
<p>R3. MMJS trebuie să asigure întărirea capacității comisiilor de autorizare județene corespunzător responsabilităților ce le revin în sistemul de asigurare a calității.</p>	<p>Factorii negativi care s-au manifestat pe parcursul implementării DMI 1.4 și ulterior și au afectat implementarea</p>	<p>Incepând cu octombrie 2017, <u>ANC nu mai are responsabilități în organizarea și funcționarea Comisiilor de autorizare județene și nici în coordonarea, monitorizarea și controlul procesului de autorizare a furnizorilor de formare profesională a adulților. Registrul național al furnizorilor de formare profesională autorizați, Registrul național al furnizorilor de formare profesională</u></p>

³ Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020, pag. 32

	<p>sistemului de asigurare a calității în FPC sunt următorii:</p> <p>a. Capacitatea instituțională scăzută la nivel județean (comisiile de autorizare) pentru autorizarea și monitorizarea furnizorilor de formare.</p> <p>b. Sistemul de raportare privind participarea la FPC este deficitar.</p>	<p><u>neautorizați, Registrul național al furnizorilor de formare profesională transfrontalieri</u>, trec în administrarea MMJS, respectiv a Comisiilor de autorizare Județene din subordinea AJPIS. De asemenea, ANC nu mai are nicio atribuție privind controlul activităților furnizorilor de formare profesională.</p> <p>Toate aceste modificări de atribuții și responsabilități nu au dus la o îmbunătățire a actului de furnizare a FPC și nici la asigurarea calității FPC, deziderat stabilit prin Legea 167/2013. Ultima tentativă de a introduce o metodologie de asigurare a calității în domeniul formării profesionale a adulților datează din decembrie 2018 și aparține MMJS⁴.</p> <p>Până la preluarea activității de autorizare a furnizorilor de formare profesională (OUG nr. 96/2016) de către MMJS, ANC gestiona Registrul Național al Furnizorilor de Formare Profesională pentru Adulți (RNFFPA), un registru unic unde se puteau vizualiza furnizorii de FPC și programele pentru care erau autorizați. În prezent, fiecare Agenție Județeană de Plăți și Inspecție Socială⁵ (AJPIS), prin cele 42 de Comisii județene de autorizare a furnizorilor de formare profesională, gestionează la nivel județean câte un registru al furnizorilor de formare profesională.</p>
<p>R4. MEN/MMJS/AM/OI MEN ar trebui să aibă în vedere pentru programarea viitoare linii de finanțare pentru: (1) promovarea beneficiilor ÎPV și sprijinirea participării la FPC a persoanele ale căror abilități nu mai corespund cu cerințele din piața muncii; (2) susținerea angajatorilor care doresc să furnizeze FPC pentru angajații proprii; (3) dezvoltarea capacității și adaptării la cerințele pieței muncii a Centrelor de evaluare a competențelor dobândite în regim nonformal sau informal.</p>	<p>Participarea la FPC în România a rămas constant mult sub media europeană pe toată perioada de implementare atingând un minim al ratei de participare în 2018 de 0,9% față de 11,1% media europeană. Evoluția indicatorului rata de participare la FPC arată o creștere în anul 2013 (2%) ce poate fi corelată cu finanțarea formării profesionale prin proiectele POSDRU altele decât cele finanțate prin DMI 1.4, urmată de o scădere continuă. Aceasta se explică prin faptul că nu a fost o creștere susținută de cererea de pe piața muncii, ci stimulată de liniile</p>	<p>Participarea limitată la educație și formarea adulților din România poate fi explicată prin existența unor disfuncționalități între angajatori, angajați și furnizorii de educație și formare profesională care conduc la un sistem de învățare pe tot parcursul vieții neperformant și puțin receptiv în care angajatorii, angajații și furnizorii de educație și formare profesională acționează independent, neinteracționând între ei.</p> <p>Faptul că din 2013, de când s-a pus pentru prima dată problema unui sistem de asigurare a calității în FPC și până în prezent nu s-a reușit să se pună bazele unui sistem coerent și asumat de asigurare a calității în FPC, se reflectă în calitatea formării profesionale din toate punctele de vedere: nivel de participare la FPC; furnizare FPC în cadrul întreprinderilor; slaba adaptare a programelor de formare profesională la cerințele pieței muncii; lipsa de interes pentru FPC, cu excepția cursurilor din cadrul finanțărilor nerambursabile; lipsa de interes pentru crearea unui sistem actualizat de raportare a tuturor tipurilor de FPC.</p> <p>Tot mai multe voci din partea furnizorilor de FPC (conform interviurilor și sesiunilor de FG regionale) reclamă calitatea slabă a unor furnizori și a programelor de formare oferite, în lipsa</p>

⁴ <http://www.mmuncii.ro/j33/index.php/ro/transparenta/proiecte-in-dezbatere/5342-proiect-de-hotarare-pentru-approbarea-metodologiei-de-implementare-a-principiilor-pentru-asigurarea-calitatii-in-domeniul-formarii-profesionale-a-adultilor>

⁵ Agenții teritoriale subordonate Agenției Naționale de Prestații și Inspecție Socială (ANPIS), instituție în subordinea Ministerului Muncii și Justiției Sociale (MMJS)

	<p>de finanțare POSDRU cu țintele indicatorilor privind participanții, uneori mai ridicate decât cererea reală.</p> <p>DMI 1.4 a avut atractivitate scăzută pentru potențialii beneficiari, doar 20 de proiecte au fost implementate și s-a înregistrat o subrealizare semnificativă a indicatorilor de program, în principal datorită cadrului de reglementare instabil și neatractiv pentru furnizori și participanți.</p>	<p>unui mecanism de asigurare a calității, atât intern la furnizor, cât și extern la cei care autorizează furnizorii și au responsabilități în urmărirea calității furnizării de FPC.</p>
R5. MEN/MMJS ar trebui să întărească rolul și participarea Comitetelor Sectoriale în dezvoltarea cadrului general al FPC.	<p>Factorii negativi care s-au manifestat pe parcursul implementării DMI 1.4 și ulterior și au afectat implementarea sistemului de asigurare a calității în FPC sunt următorii:</p> <p>a. Cadrul legislativ pentru FPC este instabil, multiplele modificări au generat o legislație complicată, pe diferite niveluri - OUG, OG, Legi, HG, Ordine de Ministru Comune MEN/MMJS, Instrucțiuni.</p> <p>b. Comitetele Sectoriale nu sunt implicate suficient de activ în dezvoltarea cadrului FPC, astfel încât să realizeze în mod eficace legătura dintre piața muncii și autorități.</p>	<p>Principiile mecanismelor de asigurare a calității în FPC sunt stabilite prin OG nr. 129/2000 din 31 august 2000, Republicată, privind formarea profesională a adulților</p> <p>La sfârșitul lui 2018, a fost pus în dezbatere publică un proiect de HG elaborat de MMSJ, pentru aprobarea Metodologiei de implementare a principiilor pentru asigurarea calității în domeniul formării profesionale a adulților.</p> <p>Proiectul de act normativ propune înființarea la nivelul MMJS a unei Comisii Naționale pentru Asigurarea Calității și Control (CNACC), compusă din reprezentanți ai administrației publice centrale, ai organizațiilor sindicale și patronale reprezentative la nivel național, precum și ai comitetelor sectoriale, ai furnizorilor autorizați și ai centrelor autorizate.</p> <p>Până la data redactării acestui raport nu au fost disponibile alte informații cu privire la statusul acestui proiect de HG inițiat de MMSJ</p> <p>Comitetele sectoriale sunt insuficient implicate în FPC pentru a putea asigura o corelare a ofertei de FPC cu nevoile pieței.</p>

DMI 1.5		
Recomandare	Concluzii	Constatări
R1. MEN ar trebui să asigure corelarea viitoarelor programe doctorale și post-doctorale cu prioritățile naționale de	Finanțarea publică a CDI în România a continuat să fie insuficientă și în scădere pe perioada de implementare	Resursele umane în CD - numărul de cercetători este în scădere, preponderent în sectorul public, iar cercetarea rămâne neatractivă pentru tineri. Ponderea cercetătorilor în total populație activă indică o stagnare a acestora. Cariera în cercetare este asimilată preponderent

cercetarea dezvoltare inovare si alte domenii prioritare identificate la nivel național și întărirea legăturii cu cercetarea aplicată și inovarea. Aceasta se poate realiza prin programe competitive care să direcționeze finanțarea spre domeniile prioritare actualizate periodic, stimularea programelor care asigură transferul rezultatelor cercetării în economie.

a programului și după, ceea ce a dus la stagnarea performanței științifice generale și la un nivel redus de cooperare științifică națională și internațională. Cheltuielile publice și private pentru CDI sunt printre cele mai mici din UE, având ca rezultat o calitate slabă a bazei științifice publice și o capacitate de inovare redusă. Resursele umane din sectorul CDI sunt îmbătrânite, tinerii negăsind atractivă cariera în cercetare. Calitatea cercetării are de suferit din cauza nivelului demotivant de salarizare, concomitent cu sub-finanțarea generală a sectorului. Numărul doctoranzilor a fost în descreștere constantă începând cu anul 2005, indicând o atractivitate scăzută a studiilor doctorale și activității de cercetare.

Au existat inițiative viabile ale universităților de dezvoltare a culturii de cercetare, însă persistă deficiențe importante: legături slabe cu mediul economic, industrial și interdisciplinaritatea limitată; slabă cooperare inter-instituțională la nivel local, regional, național și European.

Fondurile POSDRU au dublat investiția publică în studiile de doctorat în perioada 2008-2014, furnizând aproximativ 356 mil € suplimentar față

cu o carieră în învățământul superior. Calitatea cercetării are de suferit în urma presiunii salariale din sectorul public concomitent cu diminuarea finanțării acestui sector. Salariile sunt în continuare demotivante.

Investițiile în CD rămân extrem de scăzute. Intensitatea CD a rămas neschimbată din anul 2000, situându-se la 0,5 % în 2017 față de 2,07 % în ansamblul UE. Intensitatea CD în sectorul public a scăzut de la 0,31 % în 2011 la 0,21 % în 2017. Deși a crescut în ultimii ani, intensitatea CD a mediului de afaceri rămâne cu mult sub media UE (0,29 % față de 1,36 % în 2017). Aceste investiții insuficiente în CD ale mediului de afaceri au ca rezultat un număr de cercetători pe cap de locuitor în sectorul privat de peste șase ori mai mic decât media UE și un număr foarte scăzut de cereri de brevete. La începutul anului 2017, prin OUG nr. 3/2017 s-a introdus o scutire fiscală pe o perioadă de 10 ani pentru firmele de CD, însă normele de aplicare sunt încă în curs de pregătire.

Finanțarea națională a cercetării în universitățile din România a fluctuat în ultimul deceniu. În anul 2005, finanțarea cercetării a fost din ce în ce mai orientată spre universități și a avut un impact evident asupra eficienței cercetării. Cu toate acestea, nivelul de finanțare a fost redus drastic în timpul crizei financiare, în timp ce o politică de concentrare a fondurilor de cercetare a fost pusă în aplicare începând din anul 2011 prin procesul de clasificare a universităților, care a urmărit consolidarea cercetării la nivelul "universităților de cercetare avansată și educație". Schema de clasificare introdusă în anul 2011 a fost menită să sporească diversificarea sistemului prin concentrarea asupra finanțării. Cu toate acestea, efectul financiar al clasificării a fost influențat de criza economică care a redus bugetul de stat destinat învățământului superior în toate universitățile.

În prezent, finanțarea publică a CD în România este insuficientă și în scădere. Acest lucru a dus la stagnarea performanței științifice generale și la înregistrarea unui nivel redus de cooperare științifică națională și internațională. Deși sunt necesare investiții substanțiale, politicile la nivel național nu par să clarifice această problemă sau să promoveze măsuri clare pentru rezolvarea ei. Cheltuielile publice și private pentru CD sunt printre cele mai mici din UE, având ca rezultat o calitate slabă a bazei științifice publice și o capacitate de inovare redusă. România se situează pe ultimul loc în UE în ceea ce privește inovarea, iar rezultatele sale s-au înrăutățit începând din 2010.

de 315 mil € alocate universităților de la bugetul de stat,

Dimensiunea intervenției a fost semnificativă având în vedere că a sprijinit 11.245 de doctoranzi, față de aproximativ 32.000 de din care 5.000 au obținut titlul de doctor până la încheierea programului, și 7.000 de cercetători în programe post doctorale.

Evaluarea nu a confirmat o contribuție a DMI 1.5 la dezvoltarea resurselor umane în cercetare și la creșterea calității cercetării în România, în mare măsură datorită lipsei datelor privind parcursul profesional al doctoranzilor sprijiniți sau implicarea efectivă în cercetare a doctoranzilor din instituțiile de învățământ. Efectele intervenției s-au concentrat la nivelul universităților și mai puțin în institute de cercetare și mediul privat. O parte semnificativă din cercetătorii susținuți prin proiecte sunt angajați ai universităților fiind stimulați de mecanismul de promovare în carieră.

1.5 a contribuit la creșterea motivației și a atractivității pentru studii doctorale și post-doctorale, în primul rând datorită sprijinului financiar

Așa cum este menționat și în Raportul de țară al CE din 2019 privind România⁶, la nivel subnațional, cercetarea și inovarea sunt ceva mai diversificate și mai dinamice. Inovarea se situează însă în continuare la un nivel modest în toate regiunile României și există un decalaj mare între regiunile cu rezultatele cele mai bune și regiunile cu rezultatele cele mai slabe. În cadrul inițiativei „Regiuni în curs de recuperare a decalajelor”, s-au instituit strategii de specializare inteligentă și structuri de guvernare în două regiuni-pilot (Nord-Est și Nord-Vest), care au condus la dezvoltarea unor procese de descoperire antreprenorială la nivel regional și a unei rezerve de proiecte care să fie cofinanțate din fonduri ale UE. Inițiativa este în curs de extindere în toate regiunile din România.

După anul 2005, în contextul european al Procesului Bologna, Agendei Lisabona și al diverselor documente strategice europene și naționale în domeniul învățământului superior și al cercetării, sistemul de doctorat la nivel național a intrat într-o fază de revizuire și consolidări semnificative. Pentru a propune măsuri relevante de restructurare, pe plan național au fost lansate mai multe strategii de evaluare a stării educației și cercetării și au fost propuse inițiative strategice și legislative pentru aceste domenii. Revizuirea studiilor doctorale și post-doctorale a avut scopul de a contribui la creșterea calității, la dezvoltarea universităților și institutelor de cercetare, a disciplinelor științifice și a interdisciplinarității, la formarea tinerilor universitari, cercetători și manageri ai producerii și aplicării cunoașterii științifice.

Analiza evoluției numărului de studenți din perioada 2003-2015 arată faptul că la nivelul UE28, și în majoritatea țărilor membre, inclusiv în România, se manifestă o tendință de reducere a numărului total de studenți, după vârful atins în anul 2011, în principal determinat de efectele introducerii sistemului Bologna în mai multe țări.

La nivelul României, în general, se poate remarca continuarea tendinței de contractare cantitativă a sistemului învățământului superior. Astfel, trendul de masificare prevalent în anii 1990-2007 a fost inversat începând din anul universitar 2008/2009, sub impactul combinat al scăderii numerice a populației născute după 1990, al reducerii numărului anilor de studii la nivel de licență datorită implementării sistemului Bologna începând din 2005 (cu efecte statistice vizibile în 2008 și 2009) și al scăderii numărului absolvenților de bacalaureat (efect combinat al abandonului școlar în învățământul preuniversitar și al creșterii exigenței examenului de bacalaureat începând din 2011).

⁶ SWD (2019) 1022 final

	<p>semnificativ acordat doctoranzilor prin burse.</p> <p>Dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor între universități, dezvoltarea de rețele cu parteneri transnaționali și îmbunătățirea conținutului programelor post-doctorale reprezintă principalele efecte pozitive ale intervențiilor POSDRU DMI 1.5, altele decât cele reflectate prin indicatorii de rezultate. De asemenea, a crescut calitatea bazei materiale pentru cercetare și pentru un management de calitate al programelor doctorale.</p> <p>Deși POSDRU DMI 1.5, împreună cu POSCCE 2007-2013, POC 2014-2020 au finanțat intervenții pentru accelerarea transferului rezultatelor din cercetare în practica din mediul privat, proiectele implementate nu au fost îndeajuns valorificate și nu au adus o schimbare majoră la nivel național. În continuare, instituțiile de învățământ superior nu integrează în mod sistematic nevoile industriei în programele lor de învățământ și de cercetare.</p> <p>Programele de studii doctorale/postdoctorale au continuat să funcționeze în cadrul universităților. Activitatea de cercetare din proiecte a</p>	<p>Rata de tranziție extrem de mică dinspre programele de studii de licență spre cele de master afectează vizibil și participarea la studiile doctorale.</p> <p>Componenta de studii doctorale, la nivel de număr de titluri de doctor acordate, a înregistrat o tendință de creștere în perioada 2008-2013, după care numărul de titluri de doctor a scăzut cu aproximativ 65%, ajungând la 1.888 titluri în 2017.</p> <p>Creșterea accelerată a numărului de conferențieri și profesori pe perioada 2011-2015, dublată de scăderea alocațiilor bugetare de la bugetul de stat către universitățile publice, duce inevitabil la diminuarea fondurilor alocate pentru cercetare științifică, inovare sau servicii oferite studenților (consiliere, cazare). La rândul lor, acestea afectează numărul de înmatriculări în universități și contribuie la scăderea populației de studenți.</p> <p>Rata de obținere a titlurilor de doctorat raportată la nivelul de investiții în CD arată că eficacitatea României în furnizarea de doctoranzi rămâne redusă în comparație cu celelalte state membre din cauza investițiilor reduse în CD.</p> <p>Menținerea sau creșterea, în alte cazuri, a unor rate brute/nete de participare la educație în general, și la programele doctorale în particular, depinde de factori precum: factorul demografic, respectiv populația care formează bazinul de recrutare al viitorilor doctoranzi (deși aceasta nu are limită de vârstă, populația preponderentă este formată din cei cu vârstă cuprinsă între 25-34 ani, și indirect, cei peste 18 ani care se înscriu în învățământul universitar, pas obligatoriu pentru un viitor doctorand); atractivitatea și motivația pentru cariera în cercetare (care, la rândul lor, depind de factori multipli, precum modul de organizare al doctoratului, finanțarea doctoratului, baza materială și infrastructura de cercetare disponibile, stimulente fiscale pentru cariera de cercetare), dinamica pieței de CDI și a evoluțiilor tehnologice, cererea de noi domenii de CD, deficitul/excedentul de resurse umane în CD în anumite sectoare, impactul liberei circulații a forței de muncă în condiții de egalitate de șanse. Și, nu în ultimul rând, competitivitatea globală a piețelor, în special cea a pieței muncii și a pieței educației terțiare, iar în perspectiva zilelor noastre, a spațiului european al educației terțiare (EHEA).</p> <p>Nivelul salariilor din sistemul de învățământ superior este încă foarte mic în România comparativ cu restul țărilor UE și este relativ scăzut chiar și în comparație cu salariile medii la</p>
--	--	--

fost preluată în cursurile universitare. Sistemele și instrumentele de cercetare achiziționate pe parcursul implementării proiectelor sunt funcționale și sunt la dispoziția echipelor de cercetare din universități. O parte semnificativă din cercetătorii susținuți prin proiecte (din GT) sunt angajați ai universităților (cadre didactice pe perioadă nedeterminată), unii promovând în poziții universitare superioare ca urmare a suportului primit prin POSDRU.

nivelul economiei naționale. Astfel, există așteptări pentru sporirea semnificativă a resurselor financiare atrase, fie de la buget, fie din alte surse. În acest context, prin creșterea presiunii salariale asupra fondurilor alocate către universități se produce o alocare din ce în ce mai mică în detrimentul altor tipuri de investiții și cheltuieli.

Mecanismele naționale pentru evaluarea calității în învățământul superior au creat mai degrabă o cultură a raportării, decât o cultură a calității. Este de remarcat interesul guvernului pentru elaborarea și aplicarea politicilor publice privind evaluarea calității învățământului superior, și implicit pentru îmbunătățirea calității programelor de studii universitare, inclusiv a studiilor doctorale și a cercetării în cadrul IOSUD. Acest interes a fost demonstrat prin măsurile legislative și a mecanismelor/metodologiilor de evaluare propuse încă din anul 2005, și articulate mai bine în contextul politicilor europene începând cu anul 2011, după apariția LEN și a Codului pentru studiile doctorale. Din păcate, evaluările naționale (ARACIS, CNCSIS etc.) și internaționale (IEP) cât și testele pilot organizate pentru analizarea și/sau testarea acestor metodologii, au scos în evidență un sistem greoi, care a încercat să îmbunătățească prea multe aspecte în același timp. Prin urmare, universitățile au fost copleșite și concentrate să răspundă cerințelor externe (precum: vizibilitate, alocare financiară, obținere acreditate), lăsând astfel asigurarea efectivă a calității în plan secundar. Efectul combinat a fost că aceste mecanisme și instrumente de politici publice au obținut foarte puține rezultate concrete. Prin urmare o metodologie de evaluare consolidată a studiilor universitare de doctorat, cu sistemele de criterii, standarde și indicatori de performanță aferente, va fi aplicată abia începând din 2019.

Rezultatele obținute în cercetare reflectă calitatea curriculei și corelarea acesteia cu ultimele informații din domeniu. Importanța avută de cercetarea științifică în procesul educativ este una din caracteristicile programelor doctorale. Rezultatele obținute în cercetare reprezintă un semnal important privind calitatea personalului didactic, sarcina acestuia fiind nu doar de a transmite informație ci și de a participa activ la crearea acesteia. Totodată, cum activitatea de cercetare se întrepătrunde în cele mai multe cazuri cu cea didactică, rezultatele obținute în cercetare sunt și un semnal privind valoarea și corelarea curriculei cu ultimele informații din domeniu. Nu în ultimul rând, participarea în echipe de cercetare este o parte extrem de importantă a activității de pregătire a studenților de la doctorat.

Rețelele și cooperarea între universități - centre de cercetare - întreprinderi sunt importante atât din perspectiva calității actului educațional, al corelării programei de studii cu cerințele economiei naționale și cu dezvoltarea tehnologică la nivel mondial, cât și din perspectiva

atragerii unor fonduri suplimentare altele decât cele de la buget. Astfel, capacitatea unei universități de a colabora cu partenerii externi locali interesați (actori economici și sociali, publici și privați), concomitent cu promovarea unui spirit de inovație și antreprenoriat în cadrul comunității universitare, devin prerogative esențiale în contextul dezvoltării unei societăți bazate pe cunoaștere conform politicilor actuale ale UE.

Valorificarea rezultatelor cercetării științifice devine tot mai importantă din două motive majore:

- constituie o sursă de dezvoltare pentru diferite sectoare economice și sociale;
- asigură resursele pentru reluarea ciclului de cercetare la un nivel superior prin veniturile care îi revin din cooperarea cu industria sau cu societatea.

În prezent, legăturile dintre știință și mediul de afaceri sunt subdezvoltate, iar importurile de tehnologie nu sunt înlocuite cu inovații naționale. Nu s-a elaborat nicio politică specifică care să stimuleze efectele de propagare a tehnologiilor ale investițiilor străine directe și care să promoveze cercetarea și inovarea ca forță motrice pentru competitivitatea viitoare⁷.

La nivelul sectorului de cercetare, analiza ocupării forței de muncă, a finanțării și a rezultatelor, realizată în cadrul diferitelor cercetări⁸, identifică o capacitate bună în România legată de domeniile inginerie și tehnologie, științe naturale, științe medicale și de sănătate și științe agricole. Această concluzie lucru este susținută și de un proiect de Raport al CE privind Cercetarea și Dezvoltarea în România (REF), care evidențiază 6 domenii cheie de știință și tehnologie în care România are puncte tari reale în context european. Această analiză se bazează pe numărul de publicații și brevete științifice produse de autori (Science Matrix care utilizează Scopus) și de inventatori din regiuni (bazate pe Aplicațiile europene ale brevetelor din 2001 până în 2010). Raportul identifică următoarele puncte forte ale României în știință și tehnologie la nivel european: Automobile, tehnologii informaționale și de comunicare, materiale, aeronautică, tehnologii noi de producție, nanoștiință și Nanotehnologii și securitate.

Din analiza realizată a rezultat că au existat o serie de inițiative foarte bune din partea universităților, inclusiv cu sprijinul Guvernului și al programelor de finanțare disponibile, de a-și dezvolta cultura de cercetare, cum ar fi crearea de centre interdisciplinare, modernizarea

⁷ Consiliul Investitorilor Străini, 2017; Horobeț & Popovici, 2017

⁸ JASPERS-Lot 5-Knowledge Economy-R&D/Innovation, Analysis and Evidence Base of the R&D&I Market in Romania Final Report 2013

infrastructurii/echipamentelor de laborator, instituirea unui fond de cercetare inovativ și criterii de performanță în cercetare. Cu toate acestea, au fost identificate o serie puncte slabe care trebuie dezvoltate/îmbunătățite în continuare și susținute de politici la nivel național, precum:

- legăturile slabe cu mediul economic, industrial și interdisciplinaritatea limitată
- numărul mare de centre de cercetare
- slaba cooperare inter-instituțională la nivel local, regional, național și european

Capacitatea de cercetare și inovare a economiei ar putea fi îmbunătățită prin intensificarea cooperării dintre mediul științific și mediul de afaceri. Deși POSDRU, prin intermediul DMI 1.5, a finanțat intervenții cu acest scop, la fel și POSCCE 2007-2013, POC 2014-2020, și alte programe naționale, proiectele implementate cu ajutorul acestor fonduri nu au fost îndeajuns valorificate și nu au adus o schimbare majoră la nivel național. În continuare, instituțiile de învățământ superior nu integrează în mod sistematic nevoile industriei în programele lor de învățământ și de cercetare. De asemenea, birourile de transfer de cunoștințe nu sunt încă pe deplin operaționale, deși s-au alocat fonduri din partea UE în acest scop. În continuare, programele operaționale 2014-2020 prioritizează încurajarea cooperării dintre universități, institute de cercetare și întreprinderi, dar dacă acestea nu sunt mai eficiente direcționate și monitorizate, riscă să aibă rezultatele celor de până acum.

În pofida politicii de creștere a participării și a sprijinului financiar substanțial acordat prin FSE, numărul de studenți înmatriculați în programe de doctorat și-a continuat trendul descendent. De asemenea, scăderea continuă a numărului de absolvenți de studii superioare în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii limitează și mai mult transferul de cunoștințe. România se confruntă, de asemenea, cu o migrație semnificativă a specialiștilor și are una dintre cele mai mari diaspore științifice din țările UE. Sunt necesare investiții suplimentare pentru a sprijini cooperarea dintre mediul științific și mediul de afaceri, precum și dobândirea de competențe.

România nu a elaborat încă o viziune coerentă privind tranziția către activități cu o valoare adăugată mai ridicată. Politicile existente (Strategia națională pentru competitivitate, Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2015-2020 și Strategia guvernamentală din 2014 pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii) sunt slab coordonate și nu conțin măsuri adecvate pentru ca firmele să avanseze în lanțul valoric. Măsurile nefinanciare adresate întreprinderilor nou-înființate și întreprinderilor mici și mijlocii inovatoare (care oferă, de

		<p>exemplu, servicii de sprijin pentru întreprinderi sau sprijin pentru dobândirea de competențe) rămân subdezvoltate, iar sistemele existente (în principal măsuri de finanțare) nu sunt orientate asupra clienților. Utilizarea instrumentelor financiare cu o componentă de inovare este limitată, deși s-au creat o serie de instrumente de capital. Combinația de granturi din fondurile UE și instrumente financiare este în mare măsură neexplorată.</p> <p>Se poate concluziona parțial că schimbările din fluxurile studentești sunt asociate, în principal, cu schimbările din finanțarea publică a sistemului de învățământ superior. De asemenea, CNSIS susține, în Raportul Finanțarea învățământului superior 2016, sunt necesare studii aprofundate care să identifice corect sursele declinului înmatriculărilor în universitățile din România și să propună politici publice informate pentru corectarea acestor tendințe. În acest sens, remarcăm faptul că MEN a făcut un prim pas pe parcursul anului 2016, revitalizând Consiliul Național pentru Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS), care posibil va avea în vedere și astfel de studii.</p>
<p>R2. Pentru maximizarea impactului intervențiilor viitoare, MEN/AM/OI MEN ar trebui să integreze în mod consecvent feedback-ul de la nivelul factorilor direct implicați în sistem pe parcursul implementării proiectelor, cu ocazia elaborării Ghidurilor Aplicantului.</p>	<p>Feedback-ul de la nivelul stakeholderilor nu a fost preluat în mod consecvent de către factorii de decizie, pe parcursul implementării.</p>	<p>Intervențiile DMI 1.5 au înlesnit abordarea mai largă a temelor de cercetare din cadrul Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare, Inovare.</p> <p>Proiectele finanțate au permis extinderea parteneriatelor între mai multe universități, POSDRU, prin design, a avut o flexibilitate foarte mare de finanțare a unei arii largi de activități, nu au existat constrângeri majore, astfel încât mai toate universitățile de stat au beneficiat de finanțare europeană.</p> <p>A crescut atractivitatea programelor doctorale și a numărului de candidați la examenul de admitere pentru ciclul de studii universitare de doctorat pentru studenții care nu dispuneau de resurse financiare suficiente. Implicit, aceasta a dus și la o creștere a numărului conducătorilor de doctorat, în unele cazuri⁹. Bursele au reprezentat un stimul important pentru finalizarea studiilor de doctorat. Cuantumul bursei a fost atractiv. Mulți doctoranzi au confirmat că fără sprijinul acordat de POSDRU nu ar fi putut urma studiile doctorale. Intervențiile POSDRU s-au derulat într-un moment în care universitățile erau subfinanțate pentru derularea studiilor doctorale.</p> <p>Alte efecte vizibile au constat în îmbunătățirea programelor doctorale, aspectele calitative fiind: dezvoltarea de noi structuri curriculare, pentru specializări interdisciplinare, cu conținut inovativ, pregătire axată pe competențe de cercetare de bază, competențe profesionale transferabile. De asemenea, au fost definite standarde de calitate ale programului doctoral.</p>

⁹ Conducătorii de doctorat se împart în trei categorii: au obținut drept de conducere de doctorat înainte de apariția LEN nr. 1/2011; au obținut certificatul de abilitare începând cu 2012; li s-a recunoscut dreptul de conducere de doctorat obținut în străinătate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

		<p>Dintre absolvenții de studii doctorale, implicați în proiecte, au fost selectați în cadrul instituțiilor beneficiare (universități, institute de cercetare) viitori asistenți universitari și cercetători specializați. Universitățile intervievate au indicat ca efect consolidarea echipelor de cercetare prin cooptarea participanților care au obținut titlul de doctor au devenit membrii în cadrul universității sau al unor institute de cercetare.</p> <p>POSDRU a contribuit la îmbunătățirea prestigiului instituțional, măsurat prin publicarea în reviste ISI și a numărului de citări. Conform indicatorilor de rezultat ce se referă la Numărul de lucrări științifice publicate, pentru doctoranzi a fost de 28.065 și pentru cercetători (post doctoral) a fost de 15.735, reprezentând o creștere semnificativă față de perioada premergătoare lansării POSDRU.</p> <p>La nivel instituțional s-au creat școli postdoctorale care au continuat să funcționeze ulterior finalizării proiectelor (de pildă – Școala Postdoctorală din cadrul SNSPA, înființată cu sprijinul proiectului POSDRU/159/1.5/S/134650).</p> <p>POSDRU a contribuit la dezvoltarea instituțională a școlilor doctorale, prin extinderea rețelelor profesionale și extinderea domeniilor de cercetare.</p> <p>Rezultatele proiectelor au fost integrate în procedurile instituționale privind pregătirea resurselor umane din cercetare.</p> <p>S-a asigurat o mai bună inserție a grupului țintă pe piața muncii, ca urmare a competențelor transversale dobândite. Rata de angajare a studenților care au beneficiat de burse doctorale a fost ridicată (peste 80%, conform unor universități beneficiare).</p>
<p>R3. AM/OI MEN ar trebui să continue simplificarea administrativă și elaborarea de proceduri clare și transparente și să evite în viitor emiterea de reglementări suplimentare pe parcursul implementării.</p>	<p>Povara administrativă, în detrimentul proceselor calitative de la nivelul proiectelor a constituit un obstacol important pentru generarea efectelor scontate la potențialul maxim.</p> <p>Lipsa ritmicității lansării de apeluri a împiedicat constanța finanțării și predictibilitatea implementării de proiecte.</p>	<p>Beneficiarii s-au confruntat cu numeroase provocări legate de gestionarea proiectelor. Principalele probleme întâmpinate în implementare, din punct de vedere al proceselor administrative, au fost:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rambursarea întârziată a Cererilor de Rambursare - ceea ce a dus uneori la blocaje financiare, beneficiarii neputând susține plățile recurente lunare ale bursei doctorale. • Dificultăți în utilizarea sistemului informatic Action Web; • Aplicarea de către AM /OI de soluții diferite pentru aceeași speță, neconcordanțe în interpretarea unor aspecte specifice de către ofițerii de monitorizare; • Număr foarte mare de reglementări și de instrucțiuni emise de AM/OI pe perioada implementării POSDRU, multe dintre ele cu caracter retroactiv; • Volum foarte mare de documente solicitate beneficiarilor de finanțare; • În fazele incipiente ale POSDRU - lipsa unei culturi solide la nivelul beneficiarilor pentru derularea și gestionarea proiectelor, lipsa de experiență a membrilor echipelor de management și de implementare în legătură cu procedurile aferente fondurilor europene;

		<ul style="list-style-type: none"> Ocazional, lipsa unei culturi a respectării angajamentelor contractuale la nivelul studenților membrii ai grupului țintă; Feedback-ul de la nivelul stakeholder-ilor nu este preluat în mod consecvent de către factorii de decizie.
R4. AM/OI MEN trebuie să îmbunătățească în continuare modalitatea de raportare a rezultatelor individuale ale intervențiilor și centralizarea acestora, pentru creșterea relevanței analizelor sectoriale și pentru sprijin în programarea intervențiilor viitoare.	Evaluarea contribuției POSDRU la dezvoltarea sectorului este dificilă în absența unor raportări specifice, la nivel de proiect, privind impactul intervențiilor finanțate, prin prisma indicatorilor de rezultat. Raportarea nu a fost orientată spre rezultate, nu relevă ce anume au realizat suplimentar/la nivel calitativ superior beneficiarii utilizând fondurile POSDRU comparativ cu finanțarea publică prin granturi doctorale.	<ul style="list-style-type: none"> Existența de proceduri mai clare, unitare și transparente ar fi înlesnit procesul de gestionare și de implementare al intervențiilor DMI 1.5. Sarcinile administrative excesive din POSDRU au creat reticență în rândul beneficiarilor de accesa noi finanțări. Proiectele trebuie să fie complementare cu finanțarea publică dintr-un sector/domeniu, nu să o substituie. Aplicarea de mai multă flexibilitate de către AM/OI în vederea ajustării proceselor din proiecte la contextele în evoluție (de pildă, în legătură cu circumstanțele specifice privind grupul țintă). Proiectele de succes au avut impact limitat, la nivel individual, nu au fost preluate la nivel central și extinse sau transformate în politici publice. Din păcate, a lipsit acest nivel de implicare al administrației de la nivel central, datorită, parțial, și fluctuația mare la nivelul decidenților (miniștrilor). Nu au fost centralizate rezultatele din proiecte, care să susțină politicile din sector. Sustenabilitatea proiectelor nu s-a urmărit în mod sistematic, aceasta a fost o deficiență a POSDRU.

DMI 2.1		
Recomandare	Concluzii	Constatări
R1. MEN ar trebui să dezvolte, cu susținere din partea POCU sau a viitorului program operațional, un sistem la nivel național de monitorizare a inserției și parcursului absolvenților din mediul preuniversitar și universitare (continuare studii, inserție pe piața muncii), în colaborare cu INS, cu posibilitate de agregare la nivel național/regional și pe tipuri de specializări și competențe, în scopul asigurării unui răspuns îmbunătățit la educației la nevoile pieței muncii.	Evoluția inserției absolvenților sistemului de educație în perioada 2007-2018 a fost similară evoluției mediei europene, așa cum este reflectată de rata de angajare a noilor absolvenți pe niveluri de învățământ. Inserția profesională este influențată de un complex de factori, inclusiv factori demografici, socio-economici (rata de șomajului în rândul tinerilor) dezvoltarea slabă a unor servicii precum cele de orientare și consiliere	Evoluția inserției absolvenților sistemului de educație în perioada 2007-2018 a fost similară evoluției mediei europene, așa cum este reflectată de rata de angajare a noilor absolvenți pe niveluri de învățământ. Aceasta a înregistrat o scădere între 2008 și 2013 datorată crizei economice urmată de un trend crescător aproape constant dar sub media europeană. Inserția profesională este influențată de un complex de factori inclusiv factori demografici, socio-economici (rata de șomajului în rândul tinerilor) dar și de factori care țin de calitatea sistemului de educație cum ar fi: dezvoltarea slabă a unor servicii precum cele de orientare și consiliere (resurse umane și materiale insuficiente), caracterul formal al stagiilor de practică, lipsa unor mecanisme de monitorizare a inserției la nivel național, lipsa mecanismelor de corelare a ofertei educaționale cu piața muncii în contextul unor reforme atât la nivel educațional cât și la măsuri de creștere a nivelului de ocupare.

	<p>(resurse umane și materiale insuficiente), caracterul formal al stagiilor de practică, lipsa unor mecanisme de monitorizare a inserției la nivel național, lipsa mecanismelor de corelare a ofertei educaționale cu piața muncii în contextul unor reforme atât la nivel educațional cât și la măsuri de creștere a nivelului de ocupare.</p> <p>Dimensiunea intervenției este semnificativă față de numărul de absolvenți din învățământul preuniversitar secundar superior și universitar și a contribuit la acoperirea deficitului de finanțare în special pentru dezvoltarea sistemului de consiliere și stagii de practică.</p>	
<p>R2. MFE/MEN ar trebui să continue finanțarea intervențiilor dedicate tranziției de la școală la viața activă care să urmărească atât consolidarea rezultatelor obținute prin DMI 2.1 și prin intervențiile în același domeniu din cadrul POCU, cât și sprijinirea unor direcții noi de dezvoltare (creșterea gradului de utilizare a instrumentelor IT în procesul de instruire a elevilor și studenților) în corelare cu prioritățile strategiilor de ocupare pe piața muncii.</p>	<p>Intervențiile DMI 2.1 au contribuit la creșterea calității serviciilor de consiliere și orientare profesională și la specializarea serviciilor, prin crearea de diverse instrumente/metodologii specifice activității. De asemenea DMI 2.1 a contribuit la dezvoltarea structurilor, sistemelor și instrumentelor necesare facilitării tranziției de la școală la viața activă prin crearea de centre de consiliere și/sau practică, dotări, procese, proceduri, metodologii de lucru (caiete de practică pe calificări, metodologii de organizare a stagiilor de practică, de consiliere a studenților</p>	<p>Calitatea serviciilor de orientare și consiliere a crescut pe perioada derulării POSDRU 2007-2013 însă insuficient pentru a produce o schimbare la nivel de sistem, preuniversitar și universitar, datorită numărului mic de specialiști raportat la nevoile existente și la numărul mare de elevi arondați, lipsa unor instrumente/ghiduri specifice de orientare și consiliere, dotarea centrelor, colaborarea dintre specialiști-cadre didactice- părinți sau în cazul învățământului universitar colaborarea cu mediul academic, gradul scăzut de conștientizare cu privire la importanța acestor servicii.</p> <p>Calitatea parteneriatelor încheiate între unitățile de învățământ și mediul economic a crescut pe perioada derulării POSDRU 2007-2013, însă de atunci inițiativele sunt izolate, perspective de îmbunătățire fiind conturate de noua Strategie pentru învățământul terțiar.</p>

sau elevilor, de selecție pentru a participa la consiliere, la stagii de practică); instrumente (baterii de teste, fișe de lucru pentru consiliere); ghiduri, manuale; dezvoltare curriculum opțional pe tema antreprenoriat.

Acțiunile DMI 2.1 au contribuit la schimbarea percepției angajatorilor privind utilitatea stagiilor de practică precum și la întărirea legăturii între acestea și agenții economici. Problema resurselor (financiare, dar în special umane) continuă să afecteze activitățile privind consilierea și stagiile de practică, în special în unitățile de învățământ preuniversitar.

Proiectele integrate care au inclus și acțiuni de tip stagii de practică și „firme de exercițiu”, pe lângă activități de consiliere, orientare profesională și campanii de conștientizare au avut un impact sporit.

Principalii factori favorizanți pentru producerea efectelor au fost: nivelul ridicat de expertiză al consilierilor, prioritatea acordată consilierii și stagiilor de practică de către toți factorii interesați, implicarea sporită a agenților economici în susținerea stagiilor de practică (inclusiv prin resurse materiale și financiare).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020GUVERNUL
ROMÂNIEI

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

<p>R3. În vederea asigurării unei raportări unitare asupra progresului și impactului intervențiilor, AM/OI MEN trebuie să dezvolte o metodologie clară aferentă indicatorilor, cu instrucțiuni de definire și de calcul în corelare cu indicatorii statistici colectați de INS sau alți indicatori definiți printr-un mecanism național de monitorizare a inserției. Totodată, datele legate de atingerea indicatorilor (ținte) rezultate din activitatea de monitorizare trebuie agregate într-o bază de date care să permită analiza măsurii în care intervențiile și-au atins rezultatele, precum și impactul acestora.</p>	<p>DMI 2.1 nu a reușit să creeze un sistem de monitorizare a inserției participanților pe piața forței de muncă. În cadrul proiectelor finanțate, activitățile privind dezvoltarea de astfel de sisteme la nivelul beneficiarilor (unități de învățământ) au avut rezultate modeste sau neclare.</p> <p>Producerea efectelor pe termen lung și durabilitatea sunt diminuate de absența sistemului de monitorizare a inserției absolvenților, deficitul de consilieri școlari și deficitul de finanțare pentru susținerea continuării acțiunilor de sprijin, cum ar fi stagiile de practică.</p>	<p>Deși preocupările naționale în domeniul monitorizării inserției absolvenților pe piața muncii s-au accentuat în ultimii 5 ani (studii elaborate, inițiativele legislative și instituționale demarate) nu se poate vorbi de existența unui sistem de monitorizare a inserției pe piața muncii, ci de încercări diferite de a dezvolta mecanisme la nivel instituțional sau local (universități, centre de consiliere, scoli, agenții, inspectorate), pe o durată determinată mai mica sau mai mare sau pe o durată nedeterminată (rapoartele anuale).</p> <p>În schimb, progresele privind dezvoltarea sistemelor de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii au fost cele mai reduse dintre toate tipurile de rezultate obținute prin proiectele din cadrul DMI 2.1. Dezvoltarea unor sisteme de monitorizare la nivel național ar fi putut să indice progresul obținut în domeniul tranziției de la școală la viața activă în perioada 2007-prezent. În absența unui astfel de sistem, progresele înregistrate la nivel național pot fi analiza din punct de vedere calitativ iar din punct de vedere cantitativ se pot utiliza doar studii de caz la nivelul instituțiilor de învățământ al căror sistem este mai bine dezvoltat, în schimb o agregare la nivel național a datelor privind inserția absolvenților pe piața muncii nu este posibilă în prezent.</p>
<p>R4. AM/OI MEN ar trebui să introducă un sistem de raportare anuală din partea beneficiarilor pe perioada de sustenabilitate a proiectelor, cu accent pe aspecte care indică gradul de sustenabilitate a rezultatelor obținute.</p>	<p>Evaluarea contribuției POSDRU la dezvoltarea sectorului este dificilă în absența unor raportări specifice, la nivel de proiect, privind impactul intervențiilor finanțate, prin prisma indicatorilor de rezultat. Raportarea nu a fost orientată spre rezultate, nu relevă ce anume au realizat suplimentar/la nivel calitativ superior beneficiarii utilizând fondurile POSDRU comparativ cu finanțarea publică prin granturi doctorale.</p>	<p>În ceea ce privește aspectele de management al implementării, informațiile colectate de evaluatori atât prin cercetare documentară cât și prin interviuri indică faptul că Rapoartele de sustenabilitate ale proiectelor ar fi trebuit să reflecte într-o măsură mai mare sustenabilitatea rezultatelor în timp. Aceste rapoarte au fost însă orientate preponderent pe aspecte administrative și au inclus o singură vizită de monitorizare pe perioada de sustenabilitate de 3 ani, nereușind astfel să contribuie la o informare adecvată privind durabilitatea efectelor la nivelul fiecăruia din proiectele finanțate în cadrul DMI 2.1.</p> <p>În ceea ce privește povara administrativă care a stat la baza principalelor dificultăți în implementare și a constituit principalul mecanism cu influență negativă asupra efectelor obținute, este dificil de apreciat dacă, pe parcursul implementării POSDRU 2007-2013 s-ar fi putut face mai mult pentru reducerea poverii administrative. Raportul privind a doua evaluare intermediară a POSDRU 2007-2013 identifică o serie de măsuri de corecție adoptate de către AM POSDRU, citate în continuare, și este dificil de apreciat dacă s-ar fi putut adopta mai multe astfel de măsuri.</p>